

A 1785/tillväxt**Käsittelijä** Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta**Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee jäsenehdotusta lentäjäkoulutuksesta****Ehdotus**

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto ei ryhdy toimenpiteisiin koskien jäsenehdotusta A 1785/tillväxt.

Taustaa

Vapaa Pohjola teki uuden jäsenehdotuksen, joka käsitteli Pohjoismaissa järjestettävien lentäjäkoulutusten eroja ja tarvetta löytää yhteispohjoismainen koulutusmalli niin koulutusten laadun kuin lentäjien saatavuudenkin turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Jäsenehdotuksessa ehdotettiin, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatisi analyysin lentäjien tarjonnasta ja kysynnästä pohjoismaisissa lentoyhtiöissä tällä hetkellä ja tulevina vuosina.

että se tekisi aloitteen vuoropuhelusta Pohjoismaiden kanssa lentäjäkoulutuksen yhteisten standardien kehittämisestä, lentäjäkoulutukseen pääsemisestä sekä rahoitusmahdollisuuksista, jotka asettavat lentäjäkoulutukset yhdenvertaiseen asemaan muiden koulutusten kanssa, joissa on avoin ja yleinen sisäänpääsy, kuten esimerkiksi pohjoismaisissa ammatti- ja yliopistokoulutuksissa.

Seuraavassa on ehdotuksen perusteluja.

Mahdollisuudet kouluttautua lentäjäksi vaihtelevat suuresti eri Pohjoismaissa. Tutkimustemme mukaan eroja on palkattujen lentäjien, lentäjäkoulutukseen otettujen opiskelijoiden ja lentäjäkoulutukseen myönnetyn valtionrahoituksen tai valtion takaamien lainojen määrässä.

Grönlannissa koulutukseen hyväksytyjen soveltuvien hakijoiden koulutuskustannuksista korvataan puolet. Tällä varmistetaan, että Grönlantiin ja Grönlannista lentävät

pääasiassa grönlantilaiset lentäjät. Monet Grönlannin lentäjistä ovat kuitenkin ruotsalaisia eliittilentäjiä, koska Ruotsissa valtio maksaa vuosittain 40 ammattiin parhaiten soveltuvan oppilaan koulutuksen. Myös muut voivat hakeutua ruotsalaiseen koulutukseen, ja Ruotsin valtio takaa opintoihin tarvittavasta lainasta 250 000 kruunua.

Muissa Pohjoismaissa lentäjäkoulutus on ensisijaisesti mahdollista vain varakkaille. Koska lentäjäkoulutuksen hinta on noin 800 000 Tanskan kruunua, vain hyvin harvoilla on mahdollisuus kouluttautua lentäjäksi. Oppilaita ei siis valita osaamisen ja kykyjen mukaan, vaan henkilön tai hänen perheensä varallisuuden perusteella.

Samalla pohjoismaisia lentoyhtiöitä uhkaa lentäjäpula hyvin pian. Pelkästään Tanskassa on tulevana vuosina noin 100 lentäjän vaje. Tilanne on kestämaton, minkä vuoksi Pohjoismaiden tulee koordinoida pohjoismaiset lentäjäkoulutukset sekä niiden rahoitus- ja lainoitusmahdollisuudet siten, että voimme huolehtia riittävän lentäjämäärän kouluttamisesta jokaisen maan tarpeisiin. Tämä täytyy tietenkin tehdä tiiviissä yhteistyössä pohjoismaisten lentoyhtiöiden kanssa, jotka ovat merkittävä osa pohjoismaista infrastruktuuria.

Vapaan Pohjolan mielestä asia on tärkeä ottaa esille, koska monet koulutuksensa itse maksavat lentäjäoppilaat eivät kuitenkaan sovellu ammattiin eikä heitä pitäisi ottaa koulutukseen. Koska lentäjäkoulutusta tarjoavat koulut toimivat oppilasmaksujen turvin, ne pyrkivät ottamaan mahdollisimman paljon oppilaita eivätkä sen vuoksi sovelta kovin tarkkoja valintakriteereitä. Sen seurauksena markkinoille valmistuu myös epäpäteviä lentäjiä. Tässä on tärkeää korostaa, että koulutetut lentäjät osaavat kyllä lentää, mutta heidän ammattitaitonsa ei välttämättä ole riittävällä tasolla. Menisimmekö esimerkiksi taidoiltaan keskinkertaisen kirurgin leikattavaksi, jolla ei ole alan parasta koulutusta? Miksi siis nousisimme lentokoneeseen, jonka lentäjät eivät ole täysin päteviä?

Loppujen lopuksi kyse on turvallisuudesta, sillä lentäjät vastaavat joka vuosi lähes neljän miljardin lentomat kustajan elämästä, ja seuraavien 18 vuoden aikana määrän odotetaan nousevan vajaasta neljästä miljardista 7, 8 miljardiin matkustajaan vuonna 2036.

Siksi Vapaa Pohjola katsoo, että kaikkien Pohjoismaiden pitäisi solmia sopimus yhdenmukaisesta koulutusjärjestelmästä, jossa koulutetaan riittävästi lentäjiä pohjoismaisten lentoyhtiöiden tarpeisiin. Pohjoismaiden tulee myös varmistaa, että lentäjäkoulutus on siihen parhaiten soveltuvien opiskelijoiden saatavilla, joko asettamalla lentäjäkoulutus muiden ammatillisten ja yliopistokoulutusten rinnalle tai vähintäänkin myöntämällä lentäjäksi soveltuville opiskelijoille valtion takaamia matalakorkoisia lainoja.

Valiokunnan näkemykset

Ehdotus esiteltiin Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan tammikuun kokouksessa 2019, ja esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa tuotiin esiin muun muassa seuraavat näkemykset: Kehityksen suunta näyttää siltä, että tulevaisuudessa lentäjiä tarvi-

taan entistä vähemmän, toisaalta tekoälyn kehittymisen myötä, toisaalta koska ammattiin ei hakeuduta työympäristöön liittyvistä syistä. Samalla lentäminen lisääntyy, ja lentäjiä saatetaan kuitenkin tarvita, osittain matkustajien toiveesta, mutta myös siksi, että vieras valtio saattaa häiritä lentokoneiden tietojärjestelmiä tai hakkeroida ne. Eivätkö lentäjien markkinat ole maailmanlaajuiset? Kyllä, mutta tietyissä tilanteissa paikallistuntemus voi olla eduksi vaikeissa keliolosuhteissa (esimerkiksi Grönlannissa).

Norja oli vastaan jäsenehdotuksen väitettä, jonka mukaan ainoastaan varakkaiden lapsilla olisi varaa lentäjäkoulutukseen. Valtio takaa opintolainan halukkaille koulutettaville.

Valiokunnan puheenjohtaja ehdotti, että valiokunta äänestäisi ehdotuksen jatkokesittelystä. Lopputuloksena oli, että ainoastaan Vapaa Pohjola äänesti ehdotuksen puolesta (2) ja muut sitä vastaan (15). Päätökseen ei esitetty varaumaa.

Reykjavikissa 22. tammikuuta 2019

Arman Teimouri (L)

Arto Pirttilahti (kesk.)

Freddy André Øvstegård (SV)

Helge André Njåstad (FrP)

Henrik Brodersen (DF)

Henrik Old (Jvfl.)

Juhana Vartiainen (kok.)

Juho Eerola (ps.)

Lorena Delgado Varas (V)

Martti Talja (kesk.)

Mattias Karlsson (M)

Mikael Staffas (Lib)

Pyry Niemi (S)

Ruth Mari Grung (A)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Stein Erik Lauvås (A)

Tore Storehaug (KrF)